

vší svou empirií. Já ostatně neležím se v poesii a v umění odsudku anachronismu, poněvadž soudím, že tvorba umělecká a básnická jest zcela jiného rázu než tvorba vědecká a jiná činnost civilizační, a není možno v ní mluvit o pokroku, ba ani ne o vývoji v tom smyslu, jako v oborech naukových a vědních. Nerozumím také, jak mého kreda „přirozeně“ prý, jak píše p. Ant. Uhlíř, mohly „zmocnit se jistě proudy nábožensko-politické“. Nepochopím nikdy, jaká jest souvislost mezi bohem mým, posledním ospravedlněním a posledním cílem lásky a tvorby v ní, a bohem nějakého klerikálního novináře nebo organisátora, který snižuje ho a zneužívá ho za náhodný prostředek k cílům nejbližším a nejpochybnějším. Posléze podotýkám, je-li již třeba mluvit o mém theistickém kredu, že nebylo vysloveno mnou v České kultuře po prvé; nalezně se již v „Bojích o zítřek“ stejně určitě.

Nové souborné vydání básnických spisů Jaroslava Vrchlického

počalo vydávati nakladatelství Ottovo za redakce bratra básníka Bedřicha Fridy a Jana Voborníka. Na rozdíl od souboru, který pořádal básník sám a při němž spravoval se zřeteli osobně uměleckými, chce toto úhrnné vydání podati básnické dílo Jaroslava Vrchlického *vývojově a historicky*, v pořadí a posloupnosti, jak vznikalo a rostlo. První svazek, rozumí se samo sebou, přináší v novém vydání první lyrickou knihu Vrchlického „Z hlubin“. Mám v ruce teprve dva sešity tohoto nového souboru, z nichž větší část prvního sešitu zabírá povšechná úvodní kritická stať Jana Voborníka o Jaroslavu Vrchlickém, i nemožu rozhodovati posud o ceně nového vydání. Jen svá přání mohu vysloviti, jakým bych měl rád toto nové vydání Vrchlického; přál bych si, aby toto vydání blížilo se co nejvíce *vydání kritickému* a sloužilo co nejvíce literárně historickému poznání básníka. Proto raději než povšechnou úvodní studii viděl bych u každé knihy stať, v níž by byl vypsán *vznik a geneze* toho kterého svazku básnického; stať, která by, možno-li, nalezla v korespondenci Vrchlického nebo ve svědectvích jeho přátel prvotnou invenci díla, vyšetřila prvotný plán a jeho případné změny, vysledovala jeho uskutečňování, a rostla-li nebo měnila-li se kniha v pozdějších vydáních, postarala se i o to, aby odlišila od sebe jednotlivé redakce a nalezla po případě i to, co k nim básníka pohnulo. A víc ještě: aby stať ta vypsala i *vnější dějiny* toho kterého svazku a sledovala jeho osudy jak možno nejdále; aby zjistila počet výtisků, v nichž byla kniha tištěna, pozornost, již vyvolala na trhu knihkupeckém, míru zájmu, jež vzbudila na veřejnosti literární, aby vyšetřila, pokud možno, jak byla prodávána, aby sebrala hlasy kritické, veřejné i soukromé, jimiž bylo její vydání provázáno, aby vypsala pokusy o její popularisaci (v čítánkách, anthologiích, besedních) atd. Tento úkol není jistě nic snadného, ale máme dnes již několik mladých literárních historiků filologicky školených, kteří jsou s ním, a přsnější literární kultura musí státi na tom, aby byl naplněn co nejdříve. Vydavatelství jest také umění a jako každé umění má potřebi tradice; učí se z omylů a bludů svých předchůdců. Historie Sebraných spisů Nerudových může býti poučením vydavatelství Sebraných spisů Vrchlického; jak dlouho nevyhovovalo toto vydání i jen poněkud přsnějším požadavkům kritikým; a jak teprve nyní dodatky, doplňky, novými zlepšenými redakcemi starých svazků zásluhou tuším p. Rožkovou dostupuje tento soubor čestné úrovně! Tímto pozvolným

očisteem nemusí, bude-li jen dobré vůle a snahy u vydavatelů a nakladatele, procházení vydání Vrchlického: přichází *dvacet let* po vydání Nerudově a dlouhé trpké zkušenosti jeho padají mu darem do klína!

Výstava žaponského dřevorytu v Uměleckoprůmyslovém museu pražském

Zásluhou Sigismunda Boušky, básníka a benediktina broumovského, dostalo se Praze vzácného hodu uměleckého: výstavy několika set nejen dřevorytů, nýbrž i kreseb mistrů japonských, které buď zapůjčil P. Bouška ze své sbírky nebo opatřil z několika proslulých sbírek středoevropských, mezi nimi některé kusy jedinečné. V P. Bouškovi, který měl vždycky o výtvarné umění zájem velmi živý a nikterak povrechní, vyrostl nám v poslední době znamenitý „japonisant“, jak říkají Francouzové, znamenitý, měříme-li jej i měrou zahraničnou. Jeho přednáška i celé uspořádání a kritické utřídění a zpracování výstavy v Museu uměleckoprůmyslovém ukazují, že zájem Bouškův o kouzelné umění východní není nikterak krátkoděchý flirt, nýbrž jde hluboko k samým pramenům věci; těžiště sbírky i výstavy Bouškovy jest v přsném a ušlechtilém klasickém umění starojaponském, ne v moderním naturalistickém jeho epilogu, který jest skoro výlučně znám a ceněn u nás. Dnes, kdy opadá již módní snobistní zájem na umění japonském, kdy prvotní překvapení, údiv a okouzlení ustupují tišší lásce a touze po hlubším poznání, nadchází teprve vhodná doba, aby ti z nás, kdo milují japonské umění pro jeho jedinečné vnitřní výrazové kvality umělecké, byli uváděni a zasvěcováni do jeho přsně zákonné krásy stylové, a jako počátek tohoto žádoucího děje vítám i přednášku i výstavu Bouškovu, po nichž bude následovati i odborná publicistická činnost páně přednáščeova a doufám, česká. Nestaneme přece na jediném souborném, přfležitostně improvisovaném sešitě, jež věnovaly kdysi Volné směry japonskému umění! A česká nakladatelství nedonutí snad P. Boušku svou nevšímavostí a odmítavostí k tomu, aby výsledky svých studií publikoval německy! Něco takového bylo by prostě potupou pro literaturu tak vyspělou a zmohutnělou, jako jest literatura česká.

Česká epika

Anthologie tato, uspořádaná jako její pendant, „Česká lyra“, Fr. S. Procházkou, objímá českou epiku menšího rozměru od J. V. Friče z r. 1846 po básníky nejmladší, a není pochyby, jest vybrána s pěknou znalostí látkovou i se správným vycitěním vývojného postupu české poesie a sleduje dobré cile uměleckopopularizační a často jich i dosahuje: oživí paměť nejedné básně a nejednoho autora neprávem zapomenutých. Někde přál bych si přsnějšího měřítka uměleckého, tak zvláště v posledním oddíle, humoristickém a satirickém.

Myšlenky a aforismy Tilschovy (III.)

Do IV. čísla Lumíra napsal V. Dyk feuilleton „Úpadek polemiky?“, kde objevil motiv mého vystoupení proti nekritickému přeceňování Tilschových po-